

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

ГЕОГРАФІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра економічної та соціальної географії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Заступник декана з навчальної роботи
Володимир ПАСЬКО
« 30 » *серпня* 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПЛАНУВАННЯ

для студентів

галузь знань **10 природничі науки**
спеціальність **106 – Географія**
освітній рівень **бакалавр**
освітня програма **Урбаністика та міське планування**
вид дисципліни **обов'язкова**

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2021/2022
Семестр	3
Кількість кредитів ECTS	4
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	залік

Викладач:

Запотоцька Вікторія Анатоліївна, асистент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
підпис ПІБ

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__»__ 20__ р.
підпис ПІБ

Розробник: Запотоцька Вікторія Анатоліївна, асистент кафедри економічної та соціальної географії, кандидат географічних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

«17» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри

д.т.б. проф. Костянтин МЕЗЕНЦЕВ

Протокол № 15 від «17» серпня 2021 р.

Схвалено науково - методичною комісією географічного факультету

Протокол № 6 від «30» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії Н.К. доц. Наталія КОРОГОДА

«30» серпня 2021 року

ВСТУП

1. Мета дисципліни – ознайомлення студентів із об'єктно-предметною сутністю планування, отримання студентами необхідних теоретичних знань та набуття практичних навичок в розв'язанні складних спеціалізованих задач та практичних проблем з організації системи планування на всіх рівнях з застосуванням сучасних теорій та методів дослідження, набуття навичок розробки стратегічних планів та впровадження стратегічного плану розвитку ОТГ.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Успішне опанування дисциплін «Суспільна географія», «Географія світу: міста та регіони», «Картографія», «Вступ до урбаністичних студій».
2. Володіти елементарними навичками аналізу просторового розвитку.
3. Знати сучасні кількісні та якісні методи географічних досліджень, вміти їх застосовувати у науково-дослідницькій діяльності.

3. Анотація навчальної дисципліни: Дана навчальна дисципліна присвячена вивченню теоретичних та методичних засад планування, питань розробки планів та стратегій на регіональному та місцевому рівнях. Дисципліна спрямована на формування у студентів спеціальних професійних, соціальних та особистісних компетенцій, накопичення знань щодо геопланування регіонів з різною стратегією соціально-економічного розвитку. Окремими складовими дисципліни є вивчення історичних аспектів розвитку планування територій регіонів, теоретико-методологічних основ планування, видів планування територій, методичних питань планування територій регіонів, ієрархічної системи планування території України. Блок стратегічного планування передбачає опанування такими складовими, як технологія розробки стратегічного плану, моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану, стратегічне планування розвитку громад, розробку стратегічного плану розвитку територіальної громади.

4. Завдання вивчення дисципліни полягають у:

1. знанні предметної області та розумінні професійної діяльності у сфері планування(ЗК2);
2. оволодінні навичками використання інформаційних та комунікаційних технологій при вивченні планування території (ЗК5);
3. здатності реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11);
4. формуванні у студентів здатності зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку планування територій на різних рівнях,

її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використуванні різних видів та форм рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя (ЗК12);

5. здатності брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проектів (СК1);
6. здатності застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК1), знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу для дослідження трансформації планувальної структури міст (СК2);
7. здатності працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах (СК11).

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність*)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	історичні аспекти розвитку планування територій, витоки планувальних стратегій, планувальні концепції організації Європейського простору	лекція семінарське заняття,	доповіді на семінарі, тематична контрольна робота (тести), виконання творчих робіт	до 4%
1.2	класифікації, принципи, методи, основні типи планування;	лекція семінарське заняття,		до 4%
1.3	функції планування території; види планування територій;	лекція семінарське заняття,		до 4%
1.4	цільові настанови геопланування, операційні територіальні одиниці геопланування, геопланувальне зонування;	лекція семінарське заняття,		до 4%
1.5	особливості планування території на загальнодержавному рівні, регіональному рівні та місцевому рівнях;	лекція семінарське заняття,		до 4%
1.6	геопланування сільських регіонів з переважанням руральних видів діяльності, сільських урбанізованих зон та ареалів, особливості геопланування приморських регіонів;	лекція семінарське заняття,		до 4%
1.7	поняття й принципи стратегічного управління та стратегічного планування місцевого розвитку; нормативно-правові засади здійснення стратегічного планування;	лекція семінарське заняття,		до 4%
1.8	аналітичну складову розробки стратегії	лекція		до 4%

	місцевого розвитку; технологію розробки стратегічного плану; сутність та організацію моніторингу та оцінювання в стратегічному плануванні;	<i>семінарське заняття,</i>		
1.9	стратегічне планування розвитку громад в контексті зміни підходів до регіонального розвитку в Європі та Україні	<i>лекція семінарське заняття,</i>		до 4 %
1.10	зміни в стратегічному плануванні з позицій концепції сталого розвитку, стратегічний аналіз;	<i>лекція семінарське заняття,</i>		до 4%
1.11	етапи підготовки оперативного плану реалізації місцевої стратегії, структуру та зміст оперативного плану.	<i>лекція семінарське заняття,</i>		до 4%
2.1	збирати, обробляти та аналізувати інформацію для дослідження трансформації планувальної структури міст;	<i>семінарське заняття, творча робота</i>		
2.2	визначати операційні планувальні одиниці геопланування;	<i>семінарське заняття, творча робота</i>		
2.3	проводити польові та лабораторні дослідження, здійснювати типологічний аналіз геопросторового поєднання різних видів природокористування;	<i>семінарське заняття, творча робота</i>		
2.4	впорядковувати і узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень території для потреб планування, здійснювати геопланувальне зонування;	<i>семінарське заняття, творча робота</i>		
2.5	використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі геоінформаційного забезпечення використання ГІС, ДЗЗ – технологій в плануванні територій;	<i>семінарське заняття, творча робота</i>	<i>доповіді на семінарі, тематична контрольна робота (тести), виконання творчих робіт</i>	до 36%
2.6	виконувати дослідження планування територій на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях;	<i>семінарське заняття, творча робота</i>		
2.7	здійснювати геопланування сільських регіонів з переважанням руральних видів діяльності, сільських урбанізованих зон та ареалів, приморських територій;	<i>семінарське заняття, творча робота</i>		
2.8	застосовувати моделі, методи і дані природничих і суспільних наук, новітніх інформаційних технологій при розробці стратегічного плану розвитку територіальної громади.	<i>семінарське заняття, творча робота</i>		
3.	комунікація: вироблення у студентів практичних навичок здійснення проектного дослідження і вирішення актуальних проблем із застосуванням	<i>семінарське заняття, презентація, вирішення</i>		

7. Схема формування оцінки

Форми оцінювання: рівень досягнення всіх запланованих результатів навчання визначається за результатами написання письмових контрольних робіт

Питома вага результатів навчання у підсумковій оцінці за умови її опанування на належному рівні така:

- результати навчання – **1.1 – 1.11 (знання)** – до 4% за кожен;
- результати навчання – **2 (вміння)** - до 36%;
- результати навчання – **3 (комунікація)** - до 10%;
- результати навчання – **4 (автономність та відповідальність)** - до 10%

7.1. Організація оцінювання.

У курсі передбачено 2 змістовні частини. Заняття проводяться у вигляді лекцій, семінарських занять, розгляду конкретних планувальних ситуацій, передбачено виконання індивідуальних завдань, які виконуються у форматі презентацій.

Упродовж семестру проводяться тематичні письмові контрольні роботи. Для визначення рівня досягнення результатів навчання, студенти презентують результати свого наукового дослідження та демонструють набуті навички.

Підсумкове оцінювання у формі **заліку**, що виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів.

Для студентів, які упродовж семестру не досягли мінімального рубіжного рівня оцінки – 60 балів проводиться підсумкова семестрова контрольна робота (тестові завдання), максимальна оцінка за яку не може перевищувати 25 балів.

Студенти, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – **36 балів** до складання заліку не допускаються.

Шкала відповідності

Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин		
	лекції	семінари	самостійна робота
Змістовна частина 1. Теоретико-методологічні основи планування			
Тема 1. Історичні аспекти розвитку планування територій регіонів	2	4	6
Тема 2. Теоретико-методологічні основи планування	4	2	5
Тема 3. Планування території: зміст і функції поняття. Види планування територій	4	4	6
Тема 4. Методичні питання планування територій регіонів	4	4	5
Тема 5. Ієрархічна система планування території України	4	2	5
Тема 6. Геопланування регіонів з різною стратегією соціально-економічного розвитку	2	2	6
Змістовна частина 2. Стратегічне планування, теоретичні засади та практика реалізації			
Тема 7. Стратегічне планування: основні поняття та нормативно-правове забезпечення	2	2	5
Тема 8. Технологія розробки стратегічного плану. Моніторинг та оцінювання реалізації стратегічного плану	2	4	6
Тема 9. Стратегічне планування розвитку громад як інструмент реалізації нової регіональної політики	2	2	5
Тема 10. Розробка стратегічного плану розвитку об'єднаної територіальної громади: основні етапи	2	2	6
Тема 11. Впровадження стратегічного плану розвитку ОТГ	2	2	5
РАЗОМ	30	30	60

Загальний обсяг **120 год.**, в тому числі:

лекцій – 30 год.,

семінарські заняття – 30 год.,

самостійна робота – 60 год.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

А) Основні

1. Безлюбченко О.С. Завальний О. В., Черноносова Т. О. Планування і благоустрій міст: навч. посіб. Харків: ХНАМГ, 2011. 191 с.
2. Берданова О.В. Вакуленко В.М. . Стратегічне планування регіонального розвитку: навч. посібник. Київ: НАДУ, 2007. 96 с.
3. Регіональне планування: теорія і практика / за ред. І. О. Фоміна. Київ: Логос, 2003. 246 с.
4. Карпіщенко О. І. Іляшенко К. В., Карпіщенко О.О. Стратегічне планування : навч. посіб. Сум: Сумський державний університет, 2013. 446 с.
5. Палеха Ю. М.. Регіональне планування: методичний посібник. Київ: Логос, 2020. 224 с.
6. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Київ, 2017. 121 с.
7. Топчієв О.Г. Мальчикова Д. С. Планування території: навч. посіб. Херсон: Грінь Д. С. , 2014. 268 с.

Б) Додаткові:

1. Газарян А. Стратегічне планирование в местном самоуправлении. Теоретические заметки и методический материал для тренингов. Київ: Largis, 2002. 100с.
2. Деякі питання державного фонду регіонального розвитку: Постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2015 р. № 196. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/>. (дата звернення: 25.05.2021 р.)
3. Дробенко Г.О., Брусак Р.Л., Свірський Ю.І. Стратегічне планування розвитку територіальних громад. Львів: СПОЛОМ, 2001. 118 с.
4. Запотоцька В.А. Основні напрямки реконструкції житлового фонду в Україні. Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія Географія. 2018. Вип. 3 (72). С.37-41.
5. Інструменти регіонального розвитку в Україні: навч. посіб. / за ред. Берданової О. В., Вакуленка В. М. Київ: НАДУ, 2013. 310 с.
6. Карий О. Стратегічне планування розвитку міста. Львів: ЗУКЦ, 2007. 317 с.
7. Куйбіда В.С., Білоконь Ю.М. Територіальне планування в Україні: європейські засади та національний досвід. Київ: Логос, 2009. 108 с.
8. Берданова О., Фішко Є. Оперативне планування реалізації стратегії територіального розвитку: практичний посібник. Київ: Софія-А, 2012. 48 с.
9. Позаченюк Е. А. Территориальное планирование. Симферополь: Доля, 2003. 255 с.
10. Планування місцевого сталого розвитку: Посібник з формулювання стратегії місцевого сталого розвитку. – К.: ПРООН, Муніципальна програма сталого розвитку, 2005. – 67 с.
11. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серп. 2014 р. № 385. URL: <http://www.rada.gov.ua>. (Дата звернення: 25.05.2021 р.)
12. Куйбіда В. С., Негода В. А., Толкованов В. В.. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи. Київ: Крамар, 2009. 170 с.
13. Олійник Я. Б., Запотоцький С. П., Запотоцька В. А. Ринок житла Київського регіону: суспільно-географічний вимір : монографія. Київ: ВПЦ «Київський університет», 2019. 172 с.
14. Розроблення та впровадження стратегічного плану розвитку регіону: практичний посібник / за ред. Санжаровського І. Київ: К.І.С, 2008. 214 с.
15. Берданова О., Вакуленко В., Тертичка В. Стратегічне планування: навчальний посібник. Львів: ЗУКЦ, 2008. 138 с.
16. Peter Hall, Mark Tewdwr-Jones. Urban and regional planning. 5th ed. p. cm. 010.
17. Bertrand N., Cremer D. Schulte and Mathieu Perrin, « Strategic Spatial Planning and Territorial Asymmetries. Grenoble and Greater Geneva: Two Alpine City Regions Put to the Challenge of Coherence. Journal of Alpine Research. Revue de géographie alpine, 2015. Vol. 103-3. URL: <http://journals.openedition.org/rga/3126>

18. Bharat Dahiya. Renaissance of urban and territorial planning . The Nature of Cities, Virtual Roundtable, 2016. URL: [http:// bit.ly/2ecxhZm/](http://bit.ly/2ecxhZm/)
19. Brady. W. Territorial development, planning reform and urbanguovernance: the case of Ireland's second-tier cities. European Planning Studies Vol.24 (12) November 2016. URL: <http://www.tandfonline.com/10.1080/09654313.2016.1248906>
20. Chudoba. M. Designing cities, planning for people. Proceedings of the Annual Architectural Research Symposium in Finland. 2014. p. 76-85. URL: <https://journal.fi/atut/article/view/45372>
21. Purkarthofer. E. When soft planning and hard planning meet: Conceptualising the encounter of European, national and sub-national planning. European Journal of Spatial Development. May 2016. Vol. 61, p. 1-20. URL: <https://nordregio.org/publications/when-soft-planning-and-hard-planning-meet-conceptualising-the-encounter-of-european-national-and-sub-national-planning/>